

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 6ης Δεκεμβρίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Δίκαιο των σημάτων – Οδηγία 2008/95/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ' – Λόγοι ακυρότητας – Λεκτικό σήμα συνιστάμενο αποκλειστικώς από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν προς δήλωση των χαρακτηριστικών προϊόντος ή υπηρεσίας – Άλλα χαρακτηριστικά προϊόντος ή υπηρεσίας – Εγκατάσταση παρασκευής του προϊόντος – Λεκτικό σήμα συνιστάμενο από σημείο δηλωτικό αμπελοοινικών προϊόντων και από γεωγραφική ονομασία, η οποία αποτελεί λεκτικό στοιχείο της εταιρικής επωνυμίας του δικαιούχου του σήματος»

Στην υπόθεση C-629/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Supremo Tribunal de Justiça (Ανώτατο Δικαστήριο, Πορτογαλία) με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Οκτωβρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

J. Portugal Ramos Vinhos SA

κατά

Adega Cooperativa de Borba CRL,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, ασκούσα καθήκοντα δικαστή του τέταρτου τμήματος, D. Šváby, S. Rodin και N. Piçarra, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Οκτωβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η J. Portugal Ramos Vinhos SA, εκπροσωπούμενη από τον J. P. de Oliveira Vaz Miranda de Sousa, advogado,
- ο Adega Cooperativa de Borba CRL, εκπροσωπούμενος από την C. de Almeida Carvalho, advogada,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την P. Costa de Oliveira και τον É. Gippini Fournier,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της J. Portugal Ramos Vinhos SA και του Adegas Cooperativa de Borba CRL σχετικά με αγωγή για την ακύρωση, μεταξύ άλλων, της καταχωρίσεως του σήματος «adegasborba.pt» του οποίου ο τελευταίος είναι δικαιούχος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2008/95, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σημεία από τα οποία είναι δυνατόν να συνίσταται ένα σήμα», προβλέπει τα εξής:

«Το σήμα μπορεί να συνίσταται από οποιαδήποτε σημεία επιδεχόμενα γραφικής παράστασης, ιδίως δε από λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, από σχέδια, γράμματα, αριθμούς, το σχήμα του προϊόντος ή της συσκευασίας του, εφόσον τα σημεία αυτά μπορούν από τη φύση τους να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αντίστοιχα προϊόντα ή υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων.»

- 4 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας», ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Δεν καταχωρίζονται ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα:

[...]

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα·

γ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας·

[...]».

- 5 Κατά το άρθρο 102, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671):

«Η καταχώριση εμπορικού σήματος το οποίο περιλαμβάνει ή συνίσταται σε προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη που δεν τηρεί τη σχετική προδιαγραφή του προϊόντος ή η χρήση του οποίου εμπίπτει στο άρθρο 103 παράγραφος 2 και αφορά προϊόν που ανήκει σε μία από τις κατηγορίες που απαριθμούνται στο παράρτημα VII μέρος II:

- α) δεν γίνεται δεκτή, εάν η αίτηση καταχώρισης του εμπορικού σήματος υποβάλλεται μετά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης προστασίας της ονομασίας προέλευσης ή της γεωγραφικής ένδειξης στην Επιτροπή και, κατά συνέπεια, παρέχεται προστασία στην ονομασία προέλευσης ή τη γεωγραφική ένδειξη· ή
- β) ακυρώνεται.»

Το πορτογαλικό δίκαιο

- 6 Το άρθρο 223 του Código da Propriedade Industrial (κώδικα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, στο εξής: CPI), το οποίο τιτλοφορείται «Εξαιρέσεις», έχει ως εξής:

«1 – Δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του προηγούμενου άρθρου:

- a) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα·

[...]

- c) τα σημεία τα οποία αποτελούνται αποκλειστικά από ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προελεύσεως, του χρόνου ή του μέσου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας·

[...]

3 – Κατόπιν αιτήσεως του αιτούντος ή του ανακόπτοντος, το Instituto Nacional da Propriedade Industrial [(Εθνικό Ινστιτούτο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, Πορτογαλία)] αναφέρει, στο πιστοποιητικό καταχωρίσεως, τα απαρτίζοντα το σήμα στοιχεία επί των οποίων ο αιτών δεν διαθέτει αποκλειστικό δικαίωμα χρήσεως.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 7 Το 2012, η ενάγουσα της κύριας δίκης, η J. Portugal Ramos Vinhos, άσκησε αγωγή με αίτημα την ακύρωση της καταχωρίσεως από τον Adegas Cooperativa de Borba πλειόνων εθνικών σημάτων, ένα εκ των οποίων συνίστατο από το λεκτικό σημείο «adegaborba.pt», τα οποία προσδιόριζαν αμπελοοινικά προϊόντα.
- 8 Η αγωγή αυτή απορρίφθηκε σε πρώτο βαθμό από το Tribunal da Propriedade Propiedad Intelectual (πρωτοβάθμιο δικαστήριο διαφορών διανοητικής ιδιοκτησίας, Πορτογαλία) και, κατ' έφεση, από το Tribunal da Relação de Lisboa (εφετείο Λισσαβώνας, Πορτογαλία).

- 9 Τα δύο αυτά δικαστήρια έκριναν ότι το λεκτικό σημείο «adegaborba.pt», όταν χρησιμοποιείται από παραγωγό της περιοχής Borba (Πορτογαλία), όπως εν προκειμένω, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 223, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του CPI. Ειδικότερα, το Tribunal da Relação de Lisboa (εφετείο Λισσαβώνας), έκρινε ότι ο όρος «adega» αποτελούσε όρο με διακριτικό χαρακτήρα στον αμπελοοινικό τομέα, δηλωτικό των οίνων που προέρχονται από τους παραγωγούς που ανήκουν στον συνεταιρισμό Adegas Cooperativas de Borba.
- 10 Η J. Portugal Ramos Vinhos άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Tribunal da Relação de Lisboa (εφετείου Λισσαβώνας) ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Supremo Tribunal de Justiça (Ανώτατου Δικαστηρίου, Πορτογαλία). Το εν λόγω δικαστήριο διευκρινίζει ότι η διαφορά που εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιόν του αφορά μόνον το λεκτικό σημείο «adegaborba.pt», του οποίου πρέπει να προσδιορισθεί ο διακριτικός χαρακτήρας.
- 11 Το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι το σήμα αυτό χρησιμοποιείται από νομικό πρόσωπο, ήτοι από τον Adegas Cooperativas de Borba, του οποίου η επωνυμία περιλαμβάνει, συνεπώς, τον όρο «adega».
- 12 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το άρθρο 223, παράγραφος 1, στοιχείο c, του CPI αναφέρεται σε ενδείξεις κατάλληλες προς δήλωση «του μέσου παραγωγής» του προϊόντος, ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95 δεν κάνει ρητή αναφορά στο «μέσο παραγωγής», αλλά κάνει λόγο για «άλλ[α] χαρακτηριστικ[ά]» των προϊόντων δυνάμενα να θεωρηθούν ως περιγραφικά των εν λόγω προϊόντων.
- 13 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν ο όρος «adega» («οινοποιείο»), όταν χρησιμοποιείται στον τομέα των αμπελοοινικών προϊόντων, πρέπει να θεωρείται ως ένας αμιγώς περιγραφικός όρος, καθόσον αναφέρεται σε μέσο παραγωγής των προϊόντων αυτών, ή αν αναφέρεται σε ένα απλό χαρακτηριστικό των εν λόγω προϊόντων, το οποίο προστίθεται στα όσα ρητώς προβλέπονται από την οδηγία 2008/95.
- 14 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supremo Tribunal de Justiça (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει η περιεχόμενη στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95, έκφραση “ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση [...] άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας”, οσάκις χρησιμοποιείται στο πλαίσιο εξετάσεως του παραδεκτού της αιτήσεως καταχώρισεως σημείων ή ενδείξεων για τον προσδιορισμό αμπελοοινικών προϊόντων, να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι καλύπτει την αναφορά, στα λεκτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται ως σήμα και τα οποία περιλαμβάνουν μια προστατευόμενη γεωγραφική ονομασία ως ονομασία προελεύσεως του οίνου, του όρου “adega” [οινοποιείο], ως εκφράσεως που χρησιμοποιείται ευρέως για τον προσδιορισμό των εγκαταστάσεων και των χώρων όπου παρασκευάζονται αυτού του είδους τα προϊόντα, στο λεκτικό στοιχείο που χρησιμοποιείται ως σήμα, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η λέξη αυτή (adega) αποτελεί ένα από τα λεκτικά στοιχεία που συνθέτουν την εταιρική επωνυμία του νομικού προσώπου που ζητεί την καταχώριση του σήματος;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 15 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να γίνεται δεκτό προς καταχώριση σήμα που αποτελείται από λεκτικό σημείο, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο είναι δηλωτικό αμπελοοινικών προϊόντων και περιλαμβάνει γεωγραφική ονομασία, εφόσον το σημείο αυτό περιέχει, μεταξύ άλλων, όρο ο οποίος, αφενός, χρησιμοποιείται

ευρέως προς δήλωση των εγκαταστάσεων ή των χώρων όπου παρασκευάζονται τέτοια προϊόντα και, αφετέρου, αποτελεί επίσης ένα από τα λεκτικά στοιχεία που συνθέτουν την εταιρική επωνυμία του νομικού προσώπου που ζητεί την καταχώριση του σήματος αυτού.

- 16 Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, σε σχέση με την πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής, του οποίου η διατύπωση είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπη με εκείνη του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95, επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος, ο οποίος επιβάλλει να μπορούν τα σημεία ή οι ενδείξεις που περιγράφουν τις κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες ζητείται η καταχώριση να χρησιμοποιούνται ελεύθερα από όλους, ακόμη και ως συλλογικά σήματα ή ως συστατικά μέρη σύνθετων ή γραφικών σημάτων (αποφάσεις της 4ης Μαΐου 1999, Windsurfing Chiemsee, C-108/97 και C-109/97, EU:C:1999:230, σκέψη 25, καθώς και της 6ης Μαΐου 2003, Libertel, C-104/01, EU:C:2003:244, σκέψη 52).
- 17 Το Δικαστήριο έχει επίσης ερμηνεύσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), του οποίου η διατύπωση είναι επίσης κατ' ουσίαν πανομοιότυπη με αυτή του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95, υπό την έννοια ότι τα σημεία και οι ενδείξεις στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή είναι, επομένως, μόνον εκείνα τα οποία δύναται να χρησιμοποιηθούν, στο πλαίσιο συνήθους χρήσεως από την πλευρά του καταναλωτή, για να δηλώσουν, είτε άμεσα είτε με μνεία ενός ουσιώδους χαρακτηριστικού, προϊόντα ή υπηρεσίες που αντιστοιχούν σε εκείνα για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, C-383/99 P, EU:C:2001:461, σκέψη 39).
- 18 Εν προκειμένω, με τη χρήση, στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95, των όρων «του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας», ο νομοθέτης της Ένωσης, αφενός, υπέδειξε ότι όλοι οι όροι αυτοί πρέπει να θεωρούνται ως χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών και, αφετέρου, διευκρίνισε ότι ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός, καθόσον μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη κάθε άλλο χαρακτηριστικό των προϊόντων ή των υπηρεσιών (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2011, Agencja Wydawnicza Technopol κατά ΓΕΕΑ, C-51/10 P, EU:C:2011:139, σκέψη 49, και της 10ης Ιουλίου 2014, BSH κατά ΓΕΕΑ, C-126/13 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2065, σκέψη 20).
- 19 Ως εκ τούτου, η εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης επιλογή του όρου «χαρακτηριστικό» τονίζει το γεγονός ότι τα σημεία τα οποία αφορά η εν λόγω διάταξη είναι μόνον αυτά τα οποία χρησιμεύουν για να δηλώσουν μια ευκόλως αναγνωρίσιμη από τους ενδιαφερόμενους κύκλους ιδιότητα των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία έχει ζητηθεί η καταχώριση (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 2011, Agencja Wydawnicza Technopol κατά ΓΕΕΑ, C-51/10 P, EU:C:2011:139, σκέψη 50, και της 10ης Ιουλίου 2014, BSH κατά ΓΕΕΑ, C-126/13 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2065, σκέψη 21).
- 20 Συνεπώς, άρνηση καταχώρισεως σημείου βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95 χωρεί μόνον αν ευλόγως μπορεί να θεωρηθεί ότι το σημείο αυτό θα αναγνωρίζεται πράγματι από τους ενδιαφερόμενους κύκλους ως περιγραφή ενός από τα εν λόγω χαρακτηριστικά (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, BSH κατά ΓΕΕΑ, C-126/13 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2065, σκέψη 22).
- 21 Όπως επιβεβαιώθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο επίμαχος στην κύρια δίκη όρος «adega» έχει δύο έννοιες στην πορτογαλική γλώσσα. Η πρώτη αντιστοιχεί στον υπόγειο χώρο στον οποίο φυλάσσεται μεταξύ άλλων ο οίνος. Η δεύτερη παραπέμπει σε χώρους ή σε εγκαταστάσεις παρασκευής αμπελοοινικών προϊόντων, όπως ο οίνος.

- 22 Στο μέτρο που ένας όρος, σε μια κατάσταση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, παραπέμπει στον τόπο παραγωγής ενός προϊόντος, όπως ο οίνος, ή σε εγκατάσταση στην οποία το προϊόν αυτό παρασκευάζεται, ο όρος αυτός συνιστά, κατ' αρχήν, μια ευκόλως αναγνωρίσιμη από τους ενδιαφερόμενους κύκλους ένδειξη δυνάμενη να χρησιμεύσει προς δήλωση μιας ιδιότητας του εν λόγω προϊόντος.
- 23 Πράγματι, κατά κανόνα, οι εν λόγω κύκλοι θα αντιληφθούν τον όρο «adega» ως αναφορά στην εγκατάσταση στην οποία ο οίνος παρασκευάζεται και αποθηκεύεται και, κατά συνέπεια, ως αναφορά στις ιδιότητες του προϊόντος αυτού, όπως ακριβώς συμβαίνει με τη γεωγραφική προέλευση ή τον χρόνο παραγωγής του εν λόγω προϊόντος, που μνημονεύονται ενδεικτικά στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95.
- 24 Επομένως, όρος δηλωτικός μιας τέτοιας εγκαταστάσεως αποτελεί χαρακτηριστικό του προϊόντος αυτού και εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής. Πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ως περιγραφικός του προϊόντος που προσδιορίζει.
- 25 Κατά συνέπεια, όταν ένα σημείο το οποίο χρησιμοποιείται προς δήλωση ενός προϊόντος συνδυάζει δύο λεκτικά στοιχεία, ήτοι έναν περιγραφικό όρο και μια γεωγραφική ονομασία, όπως είναι εν προκειμένω η ονομασία «Borba», η οποία αναφέρεται στη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος αυτού, που είναι επίσης περιγραφική του εν λόγω προϊόντος, το σημείο που συντίθεται από τα δύο αυτά λεκτικά στοιχεία πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει περιγραφικό χαρακτήρα και ότι, ως εκ τούτου, στερείται διακριτικού χαρακτήρα.
- 26 Το γεγονός ότι μια τέτοια γεωγραφική ονομασία συνιστά προστατευόμενη ονομασία προελεύσεως δυνάμει του κανονισμού 1308/2013, ακόμη και αν θεωρηθεί αποδεδειγμένο, ουδόλως μπορεί να αναιρέσει μια τέτοια ερμηνεία, δεδομένου ότι, από το άρθρο 102 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι, κατ' ουσίαν, μια τέτοια ονομασία δεν μπορεί να καταχωρισθεί ως εμπορικό σήμα.
- 27 Περαιτέρω, το γεγονός ότι ένας όρος, ο οποίος χρησιμοποιείται προς δήλωση του τόπου παραγωγής ενός προϊόντος ή της εγκαταστάσεως στην οποία το προϊόν αυτό παρασκευάζεται, περιλαμβάνεται μεταξύ των διαφόρων λεκτικών στοιχείων της εταιρικής επωνυμίας νομικού προσώπου είναι άνευ σημασίας για την εξέταση του περιγραφικού χαρακτήρα του όρου αυτού, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι μια τέτοια εξέταση πραγματοποιείται σε σχέση με το προϊόν για το οποίο ζητείται η καταχώριση του σήματος και σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι αντιλαμβάνονται το σήμα αυτό (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2004, Koninklijke KPN Nederland, C-363/99, EU:C:2004:86, σκέψη 75, και της 12ης Ιουλίου 2012, Smart Technologies κατά ΓΕΕΑ, C-311/11 P, EU:C:2012:460, σκέψη 24).
- 28 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο υποβληθέν ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να γίνεται δεκτό προς καταχώριση σήμα αποτελούμενο από λεκτικό σημείο, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο είναι δηλωτικό αμπελοοινικών προϊόντων και περιλαμβάνει γεωγραφική ονομασία, εφόσον το σημείο αυτό περιέχει, μεταξύ άλλων, όρο ο οποίος, αφενός, χρησιμοποιείται ευρέως προς δήλωση των εγκαταστάσεων ή των χώρων όπου παρασκευάζονται τέτοια προϊόντα και, αφετέρου, αποτελεί επίσης ένα από τα λεκτικά στοιχεία που συνθέτουν την εταιρική επωνυμία του νομικού προσώπου το οποίο ζητεί την καταχώριση του σήματος αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 29 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, έχει την έννοια ότι δεν πρέπει να γίνεται δεκτό προς καταχώριση σήμα αποτελούμενο από λεκτικό σημείο, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο είναι δηλωτικό αμπελοοινικών προϊόντων και περιλαμβάνει γεωγραφική ονομασία, εφόσον το σημείο αυτό περιέχει, μεταξύ άλλων, όρο ο οποίος, αφενός, χρησιμοποιείται ευρέως προς δήλωση των εγκαταστάσεων ή των χώρων όπου παρασκευάζονται τέτοια προϊόντα και, αφετέρου, αποτελεί επίσης ένα από τα λεκτικά στοιχεία που συνθέτουν την εταιρική επωνυμία του νομικού προσώπου το οποίο ζητεί την καταχώριση του σήματος αυτού.

(υπογραφές)